

סוף זמן קר"ש

עש"ק תצא

8:58

עש"ק תבא 9:01

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בדדוי הוא כל ההוא יומא
(וזה"ק בלק פד"ו)

י"ף ע"י: התאחדות אברכים דקהל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת תצא

מס' סוטה כ. עד כב.

פרשת תבא

מס' סוטה כב. עד כד.

בלמוד מס' סוטה וראים כח הי"ב
לפסוק לבר עניית, ובדרך הנבא
אפשר להחבר, ואך וקב כח קדושת
לימוד התורה אפשר לעצב משינות
הקשים, ואז יש תקוה לחשאר יהודי כשר.
דבריו רבני שליט"א בהחלט מס' סוטה

שנה י"ב גיליון ל"ט (תק"ם)

כי תצא

י אלול תש"ע

רק לתועלת אחד

ולקחת לך לאשה. פרש"י לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע וגו' וסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה. וקשה למה אמר בלשון שלילות לא דיברה תורה אלא, היה לו לומר דיברה תורה כנגד יצה"ר. ונראה דאיתא בנדרים דאשת רב היתה מצערת אותו, שאלו לו תלמידיו מדוע הוא מקרבה ואינו מוחה כנגדה, השיב דייני שמגדלת בנינו לתורה וגם מצלת אותו מן החטא. והנה ביפת תואר ליכא תועלת הראשונה, כי הלא מבאי רש"י כאן שסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה שלא לימד תורה ולא יתנהג כרצון האב, ואיתא רק תועלת השנייה להציל מן החטא, והיינו כנגד יצה"ר. וזה שכתב רש"י, לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע, דמה שאמר כאן הכתוב ולקחת לך לאשה, לא תועיל אשה זו אלא כנגד יצה"ר, אבל לא תועיל לחכילת האחרת לגדל בנינו, וכמו שממשך רש"י בדבריו שסופו להוליד בן סורר.

קהלת השנה

מחוייב בהשבתה

וכן תעשה לחמורו וגו' אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם. יש לדקדק לדעיל כתיב לא תראה וגו' והתעלמת מהם, ולמה לא כתוב גם כאן לא תראה והתעלמת, ונראה אלא כתוב לא תוכל להתעלם. ונראה דהנה מהפסוק לא תראה וגו' דרשינן מיניה פעמים אתה מתעלם כגון זקן ואינו לפי כבודו. אולם מבואר שם בנימוקי יוסף בשם הרמב"ם דאם התחיל הזקן לטפל בה כגון שהגביה אותה, אז מחויב להחזירה לבעלים.

והנה איתא דבאבית עכו"ם אפילו אם אתי לידו אינו מחויב בהשבתה שאמר ומצאתה דאתי לידו משמע. ומעתה אתי הכתוב שפיר, דלמעלה כתיב והתעלמת ללמד שהזקן רשאי להתעלם, אולם כאן דכתיב ומצאתה דמיייר דאתי לידו, על זה נאמר לא תוכל להתעלם, דאף הזקן מחויב בהשבתה כיון שהתחיל לטפל בה וכדעת הרמב"ם.

פס"ס יפ"ת

דין מיתת ב"ד

בן סורר ומורה נידון ע"ש סופו. י"ל לא שממיתין אותו בב"ד, כי אין כח ביד ב"ד להמיתו ע"ש סופו, דעפ"י דין צריך עדים והתראה ועדותן מכוונת, ועוד הרבה פרטי דיינים, ואיך אפשר להמיתו בלא מעשה ובלא עדים והתראה ע"ש סופו. אמנם יובן עפ"י מ"ש חז"ל בכתובות ובכ"מ א"ע שובטלו ארבע מיתות ב"ד, דין ארבע מיתות לא בטלו, מי שנתייבב סקילה, או נפול מן הגאון ח"י דורסתו וכו'.

ומעתה אפ"ל דעפ"י שורת הדין מגיע לו מיתה ע"ש סופו, רק שא"א למסור דבר לו לב"ד של מטה, ואין בכח האדם לדון ע"ש סופו כאשר ביארנו לעיל, ע"כ יומת ע"י דין ארבע מיתות, שנוטל מן הגאון ח"י דורסתו, שזה דין סקילה המגיע אליו, ומ"ש והוציאו אותו אל קני עירו ואל שער מקומו וגו', ורגמוהו כל אנשי עירו וגו', כ"ו מצד שורת

הדין, ואע"פ שבפועל נתקיים בו דינו ע"י דין מיתות ב"ד, מ"מ כתבה תורה עיקר הדין, לכוננת דרוש וקבל שכו, כמ"ש בגמ' סנהדרין.

דברי יואל

מחשבה ומעשה

כי תצא למלחמה על אויבך וגו'. ובספרי איתא אם תעשה כל האמור בענין סוף שה' אלקיך נותנו בידך, וצ"ב. ואפ"ל בהקדם דברי המהרש"א שכתב לפרש הגמרא הא דנמנו וגמרו שנוח לא לאדם שלא נברא, שמונו הלאוין והעשין, וראו שרבו הלאוין על העשין וקורבו האדם להפסד ע"י שיכשל בל"ת מלשכר ע"י קיום אחת ממצוות ה', עכ"ד. ולאחוריה לפ"י יפלא למה ברא הקב"ה את האדם אם הוא קרוב להפסד מלשכר. וידוע מה שכתב ליישב בזה הגאון בעל הפלא"ה זצ"ל בספרו נידו ה', על פי מה שאמרו חז"ל בגמ' דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה

למעשה, ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, וא"כ לא רבו הל"ת על העשה, כיון שקודם כשהאדם מקיים המצוה יש גם מחשבה טובה לעשות את מצות ה', וזה ג"כ נחשב למצוה, ונמצא דבכל פעם בעת קיום מצוה יש שני מצוות.

זה שאמר הכתוב כי תצא למלחמה על אויבך דקאי על מלחמת היצה"ר, דלכאורה קשה מאוד לנצחו כיון דקרוב להפסד הוא ע"י שיפול ברשתו שאורב להכשלו לעבור על הל"ת משיבאו על שכרו בעשיית המצוות בקום ועשה, ועל כן אמר כי תצא למלחמה כשיהי' קודם במחשבתך לצאת על אויבך שהיא היצר

הרע, והכוונה שתחשוב מקודם במחשבתך שרצונך לקיים המצוות, בזה ונתנו ה' אלקיך בידך שע"י זה לא יאיר קרוב להפסד שע"י המחשבה קרוב האדם יותר לשכר, ולזה מוסיף הספרי אם תעשה"ה כל האמור בענין היינו שלא די במחשבה אלא שגם המעשה יהי' לך, ואז נתנו ה' אלקיך בידך, שאז יהא נחשב בכל מצוה כאילו עשה שני מצוות.

כ"ד משה

זכות האבות מגדיל החטא

לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומתו. י"ל עפ"י ש"ש הש"ה הק' (פ' בחקותי) עה"פ וכתרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור, וקשה הא פסוק זה הוא של נחמה ואיך הפסיק בזה בתוך הקללות, והתירוץ כי אף זה מתוכחת מוסר, כי אינו דומה רשע בן רשע החוטא, לרשע בן צדיק שרואה אביו מתנהג בחסידות, וכן אינו דומה מי שהוא דר במקום מכוונת למי שדר במקום תורה, ועל זה אמר אזכור לך את הדברים האלה שאתה מורע אבות הקדושים, וגם הארץ אזכור כי נתתי לך ארץ ישראל שאוירה מחמכים, ובכל זאת לא הלכת בדרך טובה, עכד"ק, וז"ש ובנים לא יומתו על אבות, שהבנים לא יענשו בשביל אבותם להגדיל החטא משום שהם זרע קודש מחצבתם

כ"ק מרן אימ"ר שליט"א

מעייין השבוע

מחיית עמלק

בפרשתו זכור את אשר עשה לך עמלק וגו' אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אתר"ך וגו' ולא ירא אלקים וגו' תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח.

בספ"ק ישמח משה כתי' שעמלק כשפן גדול היה וזבא בכח הכושפים, והנה הכושפים אינם מועילין רק אם מתנהג בהתשלמות הכחות מועילה לעול ומעמולו לעול על המערכת והמערכת נשפע על העולם דהיינו הפמליא של מעלה, כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין ס"ז) גדולים כשפים שמכחישים פמליא של מעלה, אבל השגחה גלו' שהוא בלי ממוצע אין חכמה לנגד ה', והנה כל ענין מחיית עמלק היה הכל מכוסה בטבע כמו בימי שאול ויבמי מרדכי ולא נגמר אז לפי שתחת הטבע יש לו כח גדול רק לעתיד ולא כשיתגלה כבוד ה' יתקדק עם שורשו כי אין לו שורש תחת השמים דהיינו תחת הטבע, והנה זה תולה את אנו דבקים בהש"ת ואין אנו שוכיחין כלל אז תחת הסיבה ראשונה אנו ולא תחת הפמליא אז בנקל למחות זרעו, וז"ש תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא דייקא ר"ל מתחת הטבע, לא תשכח ר"ל האומר במקום אחר שלא תשכח את ה' אלקיך ואז תוכל למחות זכרו לגמרי שלא יבא לו שריד ופליט.

ויש לציין מש"כ הרבינו בחיי הטעם שאחז"ל שאין שמו שלם וכסאו שלם עד שימחה זרעו של עמלק, כי כל הע' שרים הם וינקים השפע מהקדושה והם מכניעים לה, אבל לעמלק מחמת גודל רשעו זרעו השי"ת שלא יאה יונק עוד מהקדושה ולכן הוא כאילו ח"ו יש ממשה אחרת ולכן אין שמו שלם עד שימחה זרעו. בספ"ק אך פרי תבואה הביא יעקבך בח עמלק הוא לסמא את עיני בני אדם והוא בן בנו של עשו שהיה ציד בפינו ונמצא דעיקר חטאו היא המחשבה כי בדביבורו ובחילוכו אינו נראה רשעתו כלל ולכן צריכין ישראל לעקור אותו ג"כ במחשבות קדושות. והנה באמת קדושת המחשבה אינו יכול להיות אם לא שיהי' מקודם קדושת המעשה, ולזה כת' התורה ולא ירא אלקים דעיקר גנם שלו היא במה שלא ירא אלקים דהיינו שמחשבתו נגד רצונו ית"ש ולכן והיה בחינת ה"א לך מכל אויבך מסביב בארץ, דהיינו כשתהי' לך קדושת המחשבה שמכונה בשם "ארץ" אז תראה שתמחה את זכר עמלק מתחת השמים, שיהי' לך מחשבות קדושות שמכונה ע"ש שמים, לא תשכח שתזכור תמיד את זה.

ובספ"ק ישמח ישראל הארץ שעמלק רצה להפריד חבל יעקב נחלתו וכמשהו"ל שזרק מילות כלפי מעלה היינו שאמר להם שעל שפגמי ברית אין להם תקנה ח"ו וז"ש ויזנב בך כל הנחשלים אחר"ך וכדרשת חז"ל אותם שהענין פלט אותם מחמת חטאם וכמבואר בפד"א (פ' מ"ד) שכל מי שהיה טעון סטילה היה הענין פולטו, ולאנשים נכאי רוח כאלה נקל הדבר להביאם ליד עציבות ולהשפילם עד לארץ עד שיאמרו לנפשם נושא חלילה, היינו שגם חלק האלקי היא חיות האלקות אשר בנפשם כבר אין להם, וכל זה אמר להם עמלק וז"ש במדרש אשר קרך טמאך, לומר לך שאין לכם תקנה ח"ו, אבל לא כן הוא כדבריו, וכמאמר הרבי הק' מלובלין ז"ל עתי"כ ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, לשון התרת קשר היינו שלא יתיר עצמו מן הקשר שמקושר להש"ת ע"י הלב והעינים ששרים מאחורי ה' וידמה בדעתו ח"ו שכבר אבדה תקותו טבעת עמלק ימ"ש, וז"ש לא תשכח היינו 'תש כח' אלא יתחזק בה' שיוכל להושיע לו ויזכור כי עוד יש בקרבו חלק אלוקי ממעל השוכן בקרבו, ותעשו תשובה ע"י וע"י התשובה תזכר להיות מקודבים לשמו השי"ת.

נתנדב ע"י ידידינו הרבני החשוב מו"ה גרשון מענדל ניימאן הי"ו - לע"נ אביו הגה"צ ר' יחיאל מיכל ב"ר יוסף זצ"ל נפטר י"ב אלול תשס"ח לפ"ק ולע"נ אמו לע"נ אמו האשה החשובה מרת פערל ב"ר גרשון מנחם ע"ה - נפטרה ליל התקדש החג

נולד י"ב תמוז בשנת תרט"ו לאביו הצדיק ר' משה ארי' שהי' ראש הקהל בעיר סיגעט, אביו עם כי היה ראש הקהל מפורסם היה לצדיק ומני"כ סמוך ונראה לאוהל של מרן הייטב לב, וחלון פתוח מאהלו לאוהל של הייטב לב, כיון שהייטב לב אמר שמי שיזכה לראותו לאחר הסתלקותו יניחו אותו באוהלו והוא זכה לראותו אחרי הסתלקותו, וגופא דעובדא הכי היו בשנה ראשונה אחר הסתלקותו של הייטב לב, עמד בנו הקדי"ט אצל הקפות ואמר: שישו ושמוחו בשמחת התורה כי אבא מארי והסבא קדישא הגמה בתוכינו, ותיכף נחתר על פליטת פה, והתנצל כי אמר שיגרא דלישנא מה דהוה מרגלה בפומי' דאביו הק', נענה ר' משה ארי' ואמר להחסידיים, אתכם יכול לרמות, אבל לא אותי דהלא גם אנכי רואה את הרב הקדוש, וכאשר נסתלק ר' משה ארי' אמר מרן הקדי"ט אשר באמת לפי צוואת אביו צריכים להניחו אצלו בתוך האוהל, אמנם דא עקא שהצדוקים הבאים לא ידעו שמפני כך נקבר ליד הייטב"ל אלא יחשבו שכן היא המנהג להניח את הראש הקהל אצל הרב ולכן אמר להניחו מחוץ לאוהל נוכח קברו, וחלון יהי' פתוח מעל קברו לתוך האוהל הקדוש ואח"כ יבנו אוהל קטן על קברו, וזה יהי' נחשב כמו שמונה אצל הייטב לב, ר' משה ארי' היה בנו של הגה"ק ר' יהושע (פריינד) קראליר (על שם שהי' גר בקראליץ), הוא היה מגדולי הדור ומפורסם לצדיק גדול אבל לא כיהן בתפקיד רב או מו"צ, רביה"ק זי"ע היה רגיל לומר בליל הסדר, ר' יהושע קראליר היה אומר שכל מי שאינו זוכה לגילוי אליהו שני פעמים בשנה פ"א בליל הסדר ופ"א בליל יו"כ, אינו יהודי כראוי, כשנולד הרה"ק מנאסאד קרא לו אביו בשם אברהם יהושע, יהושע ע"ש אביו ר' יהושעילע קראליר אבל הוסיף לו שם אברהם, באמרו שאינו מן הנכון לקרות בנו בשמו של קדוש כזה, והרה"ק מנאסאד היה אומר שאילו היה נקרא רק יהושע היה מגיע למדריגות יותר גדולות.

שנות נעוריו

כבר משחר ילדותו, נראו בו סימני טהרה, ואביו שם עין השגחתו עליו לטובה להדריכו כראוי וכנכון, פ"א כשהי' הרה"ק מנאסאד בדיחא דעתי' בפורים אמר שבהיותו כן ו' שנה כבר הקשה קושיא עצומה על ספר נתיבות, כשהי' בן ח' שנה הי' בקי בכמה מסכתות, כשהי' נער צעיר בא מקשרי השידוכים עם בת הגאון הצדיק ר' מרדכי יהודה לעוו זצ"ל אבדק"ק אינטערדאם, פ"א נזדמנו שני המחוננים בבעלו שאל הרב מאינטערדאם את מחותנו ר' משה ארי', מדוע אינו מלמד לבנו ללמוד בדרך הישר, שכפי הנראה שכן מלמד לבנו שיוננו לכתוב השגות ופנלמלי דברי תורה, כי הרב מאינטערדאם לא האמין שהחידושים שהוא רואה הוא מבנו, הקטן, ענה לו ר' משה ארי' שיאמין לו שאין לו שום ידיעה ממה שכתב והוא לא שכן לו שום מלמד, וכל דבריו כתב הוא בעצמו, אחר חתונתו ישב על שולחן חותנו ועסק בתורה ועבודה בקדושה ובטהרה, בהיותו כבן שש עשרה הי' עם חותנו אצל הגה"ק בעל ייטב לב, ולאחר שיצא הרב מנאסאד מחדר הייטב"ל, שאל הייטב"ל מהרב מאינטערדאם, אם הוא מבין בתהלוכות חתנו, ואמר אז הייטב"ל על הרב מנאסאד שהוא קדוש מרחם, אחר כמה שנים שישב על שולחן חותנו, פתח לו אביו חנות למכור קמח, כדי שיהי' לו במה להתפרנס, אבל הוא עסק במסחרו כפי השגת דעתו, ונתן קמח לעניים בהקפה, וכאשר בקשו מאתו מעות, הראה להם על השטרות שקבל מהקונים העניים על חובתם, והוסיף לומר שלדעתו הוא צריך ליתן מקודם הקמח לעניים בהקפה, לפי שהבעלי יכולת יכולים לקנות בחנות אחרת במעות מזומנים, וכמובן שלא הוציא מחנותו זה די סיפוק צרכיו.

הילולא דצדיקיא

הגה"ק רבי אברהם יהושע פריינד זל"ה
אב"ד נאסויד - י"א אלול תרצ"ב

על כס הרבנות

בשנת תרל"ט נתקבל לרב בעיר ראגנע, ותיכף בבואו העיירה התחיל לתקן ולבנות פרצת גדרי היהדות, יום השוק שבעיר ראגנע הי' קבוע ליום שב"ק, והוא טרח ופעל וקבע את יומא דשוקא ביים מימות החול, ומערכתו זאת עלתה לו בדמים מרובים, עד שהוצרך להשכין תכשיטי זוגתו הרבנית, לשלם הוצאותיו, בימים ההם הלכה לעולמה בתו מרת חנה מלכה ע"ה, ופסק מלהורות באמרו שבוודאי נענש מן השמים מפני שנתעטף בטלית שאינו שלו, להורות ולדון, וכששמע אביו פסק להורות שלח לו אביו הכסא של זקינו ר' יהושע מקראלי זצוק"ל וכתב לו שאם ישב על כסא כבודו בוודאי יכול להורות ותכון מלכותו לעד בשנת תרס"ה אחר פטירת חותנו נתמנה הוא למלאות מקומו בעיר אינטערדאם וכמעשהו בראשון, הקים דת של תורה, והתקין כמה תקנות להרמת קרן התורה, וגם שפט את ישראל בין איש לרעהו בדניי התורה, ולחם בעוז נגד כל אשר סירב לעמוד לד"ת, ולציית לפסק בי"ד.

התדבקותו בצאנז

פ"א הי' במרחץ במארינבאד והי' יחד עם הרה"ק ר' דוד מקשאנב זי"ע בן מרן הד"ח מצאנז זי"ע, ושוחחו יחד שעות ארוכות, ור' דוד מקשאנב דיבר מאביו גדלות ונצורות, ולהרה"ק מנאסאד הי' פלא איך שכן מדבר מאביו כ"כ גדול ולא נכנסו כלל לאזניו דיבוריו אודות הד"ח, כשחזר לביתו התחיל להתלהב בקרבו השתוקקות גדול למרן הד"ח, אבל פחד לומר לאביו ר' משה ארי' שנוסע לשם, כיון שאביו הי' מחשבוני חסידי בעלו אצל הרה"ק מהר"י זצוק"ל, אמר לאביו שנוסע לבעלו, וחשב שבחזרתו משם יסע דרך צאנז, ונסע עמו איש אחד שלוח אותה בכל דרכיו והוא ניהל חשבונותיו של כספו, כיון שהוא הי' חולק לו כספו לצדקה, ונסע לבעלו, וכשרצה לנסוע משם אמר למלווה שנוסע הביתה בדרך אחרת מאשר באו, ואמר לו המלווה הלא שם הדרך ארוכה יותר, אבל הוא התעקש ורצה לנסוע דווקא בדרך ההיא, כשכנסו למהר"י סיפר ההוא למהר"י שהם מתווכחים באיזה דרך לנסוע והרבי יגיד איזה דרך לנסוע, אמר הרה"ק מהר"י, "שדרך פלוני נוסעים לצאנז", ומני אז אש תוקד בקרב, אש קודש של "צאנז" והי' כל כולו "צאנז", והי' דבוק בהרה"ק מצאנז כל ימי חייו, וכל גופו זחל ורעד אפי' מהבטת הרה"ק מצאנז עליו, סדר הי' בצאנז לפני ש"ק או יו"ט מכר הגבאי העליות לסי"ת, והוא קנה לעצמו עליו, וביום שב"ק נפל עליו פחד גדול לעלות לתורה, דהד"ח הי' בעל קורא והוא פחד שהוא יביט עליו, ועשה חילופין עם איש אחר שקנה הגבה גלילה, והוא כיבד לאחר גלילה והוא רצה לעשות הגבה, וכאשר רצה לעשות הגבה נפל עליו פחד גם על זה, וכיבד אותו שכיבד גלילה בהגבה והוא עשה גלילה דע"י זה לא יהי' צריך לילך סמוך ממש להשולחן אבל לא הועיל כלום שכאשר עסק בגלילה הסב הרה"ק הד"ח את פניו והביט עליו, ועד כדי כך הי' גודל פחדו

שכמה פעמים הי' הולך עם הכוס להושיט לחיים למרן הד"ח ונפל עליו פחד גדול והלך בחזרה וכן הי' תמיד "ולא הושיט לחיים אף פעם אחת", ולפלא ששך הכל הי' רק ב' פעמים בצאנז, וגם הרה"ק מצאנז ענה לעומתו באהבה והשתע עמו בד"ת, כנראה מהמכתב שכתב המשב"ק אצל הד"ח לחותנו הרב מאינטערדאם... שהגה"ק בעל הד"ח השתעשע עמו הרבה ונהנה ממנו מאוד מאוד, ומתענג מלמוד הטוב שהוא בגודל חריפות ועמקות וכו', ואחר פטירתו של הדברי חיים התקשר לבנו מרן הגה"ק משינאווא זי"ע, וכשבא חזרה מצאנז ששהה שם זמנים טובא ממש הי' נפשט מחזונתו דהאי לעמא, ולא הכיר אפי' את ילדיו ואביו ר' משה ארי' פחד מזה והלך והזכיר אותו אצל מרן הייטב לב זי"ע, והשיב לו הייטב לב שאל יפחד מזה כלום, שמשש כן הי' עמו בתחילה בהיותו צעיר לימים ובהאי לישנא אמר הייטב"ל "ער וועט שוין בעסער ווערן אקוראט אזוי בין איך געווען, ווען א יונגער מאן הייבט אן אריין צו גיין אין יראת שמים הייבט זיך אזוי אן, ער וועט בעסער ווערן ער וועט שוין בעסער ווערן",

צדיק מה פעל

רבים נושעו על ידו, וממקומות רחוקים נהרו אליו רבים בקשתם שיפעול להם ישועתם, ועי"ז הצליח להנהיג את ישראל על דרך התורה. פ"א בא אליו איש אחד עם פתקא, שאלו הרה"ק מנאסאד אם אשתו הולכת כראוי, השיב האיש שאשתו הולכת בפריעת ראש, ולא רצה לקבל ממנו הפתקא והפדיון, וטען האיש שאין אצלו לפעול אצלה שתספר שערות ראשה, עמד הרה"ק מנאסאד מכסאו בהתלהבות, וביקש חומש דברים, וקרא הפסוק וכתב לו ספר כריתות ונתן בידה. הלה חזר לביתו, וקרא אשתו לבי"ד כדי לגרשה, שאלה אותו מה פשעי שאתה רוצה לגרש אותי, ענה לה, כך צוה הרב מנאסאד, הלכו אל הרה"ק מנאסאד ושאלה למה צוה כך, ענה לה לו לא אני צוה אלא התורה הקי מצוה להפריד בין איש לאשתו אם הולכת בפריעת ראש, ולא הועיל לה בכיותיה עד שגזזה שערותי, פ"א כשהי' בעיר סאטמאר, הי' שם חולה אחד שהרופאים כבר נתייאשו ממנו, והרה"ק מנאסאד הלך לבקר, בחזרתו אמר בשם צדיקים הנה כתיב עין ה' אל יראיו, שהקבי"ה נותן במתנה אל יראיו את האות העי"ן שאם נגזר חי"ו לאיזה איש מות הם נותנים את האות העי"ן אחרי המ"ם ונעשה ממות מעות כדי להציל ממות נפשם ולחיותם במעות הנ"ל ברעב, וכן הי' שנתרפא עד מהרה,

אשכנזי דב"י

בשנתו האחרונה ראו אצלו דברים נפלאים שלא ראו אצלו כל השנים, בחורף האחרון קרא לבניו ולנכדיו לקבל ממנו ברכת פרידה, בתחילת חודש אלול שנת תרצ"ב הי' במרחץ טארנא ונחלש שמה, ונחלש מיום ליום, והוליכו אותו לק"ק סאטמאר, ולא אכל ולא שתה כלום ולא דיבר עם שום איש, ויהי בערב יום ד' פרשת תבא תקפה עליו החולי ושאל אחר בנו הרה"צ מהוניה זצ"ל, בלילה ההוא ביקר אותו הרה"צ ר' חיים הלבעשטאם זי"ע ודיברו סביב מטתו ממרן הד"ח מצאנז, הגם שהי' שוכב בלי אוניס, נזדקר למעלה ואמר בחרדה גדולה מריבנו הקי מצאנז תבדור הלא ידוע שהייטב לב אמר עליו שהוא כל יכול, קודם עלות השחר, תיכף כשהגיע בנו אצלו יצאה נשמתו בקדושה ובטהרה, ולפלא לציין שהרה"ק מפרסיטיק חתן הרה"ק משינאווא קרא את הרה"ק מנאסאד דער "צאנזער סאדיגערטשיק" ולאחר הסתלקותו הבינו פירוש דבריו שנסתלק ביום שנסתלק הרה"ק מסאדיגער זי"ע.

כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו, ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם וגו' על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה.

ויתבאר על פי מה שכתב בתפארת שלמה (פ' ויחי) לפרש הכתוב האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, דהנה כתיב (שיר השירים א ד) משכני אחריך נרוצה, פ"י אנו מתפללים להקב"ה להמשיך אותנו אליו במדת החסד ואנחנו נרוצה אחריו, כי קנין משיכה הוא בשני אופנים (כמבואר במס' קידושין דף כב:). הא' הכישה במקל והיא תבוא, והב' קורא לה והיא באה, והנה באופן הראשון בבחינת הכישה במקל כבר לקינו והוצללנו בכובד הגלות המר, אך אנו מצפים להיות הגאולה וישועה באופן השנית בבחינת קורא לה והיא באה, וזה שאמר יעקב אבינו את אשר יקרא אתכם באחרית הימים, שהיה מתפלל על אחרית הימים קודם ביאת הגואל שאין בנו עוד כח לסבול היסורים מכובד הגלות המר, הנה יקרא אתכם בקריאה בעלמא, ויהיה המשיכה אליו בקריאה ולא על ידי יסורים ח"ו, עכ"ד.

ועל פי זה יל"פ מאמר הגמרא (ברכות ה.) אם רואה אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, והקשו המפרשים מי האיש אשר יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאי, ותו דמשמע שיען ביטול תורה קל הוא. אמנם לפי האמור יש לומר כי יסורים הבאים עליו הוא בחינת הכישה במקל שרוצה הקב"ה לקנותו בקנין משיכה, ולזה יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא, ר"ל שלא מצא למה צריך שיהיה הקנין משיכה על ידי יסורים והכישה במקל, הלא הקב"ה יכול לקנות בקנין משיכה גם על ידי קריאה של חיבה, ולזה אמר יתלה בביטול תורה, כי מבואר בכתבי האריז"ל (משנת חסידים מס' השכיבה פ"א) דתורה

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת שופטים שנת תש"ע לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שבכתב הוא דין ותורה שבעל פה הוא רחמים, ומעתה כאשר יעסוק בתורה שבעל פה ויכל לעורר מדת הרחמים, שיזכה לקנין משיכה על ידי קריאה של חיבה.

ויש לפרש בזה הפייטן בתפלת ראש השנה (פיוט לאל עורך דין) לקונה עבדיו בדין, לרחם עמו ביום דין, לשומר אוהביו בדין. ולדרכינו י"ל לקונה עבדיו בדין, דהקב"ה קונה את בני ישראל להיות לו עבדים במשיכה בדין וכהלכה, אמנם אנו מבקשים מהקב"ה שלא יהיה הקנין משיכה על ידי הכישה במקל, אלא יהיה לרחם עמו ביום דין, שירחם הקב"ה עלינו, שיהיה לשומר אוהביו בדין, ויקנה אותנו בקריאה של אהבה וחיבה.

אמנם כל זה הוא על ידי שעוסקים בתורה שבע"פ שהוא מעורר מדת הרחמים בעולם, ועל ידי זה יכולים לזכות שיהיה קנין משיכה בקריאה של חיבה, ולזה איתא במדרש ילקוט (רמז תתק"ס) אמר להם משה לישראל, מבקשים אתם לעמוד בעולם עסקו בתורה, ע"ד שכתב הטו"ז (אור"ח סי' מ"ז סק"א) בכוננת הברכה לעסוק בדברי תורה, דהיינו בדרך טורח וביגיעה, ע"ש. והוה תורה שבע"פ לעסוק בתורה בעיון וביגיעה, ועל ידי זה יתעורר מדת הרחמים בעולם, ויקנה הקב"ה אותנו בקריאה של חיבה ובמדת הרחמים.

ובזה יתבאר הכתוב כי יפלא ממך דבר למשפט, היינו משפט של מעלה, בין דם לדם בין דין לדין בין

נגע לנגע, רמז על צרות רבות ורעות הבאות בעולם, ויפלא בעינינו על מה באה עלינו הצרה, ולמה צריך שיהיה הקנין משיכה על ידי הכישה במקל, לזה אמר הכתוב וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו, ופי' א"ז זללה"ה בייטב לב בפרשתן, דהוה בית הכנסת ובית המדרש, ע"ש. והיינו לבא בבית המדרש ולעסוק בתורה, והמשיך ואמר על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור וגו', ורמז בזה על תורה שבעל פה, כי על ידי שיעסקו בתורה שבע"פ, יהיה לרחם עמו ביום דין, ויתגוללו רחמיו על מדותיך.

ובדרך זה יש לומר רמז על מה שאמרו דורשי רשומות (פרע"ח שער ראש השנה פ"א) על הכתוב (שמות כא יג) והאלקים א'נה ל'ידו ו'שמתי ל'ך מקום, ראשי תיבות אלו"ל. והרמז בזה כי בעמדינו בהתחלת ימי הרחמים והרצון, והתחילו לתקוע שופר הרומז על בחינת הכישה במקל, גנוחי גניח ילולי ליליל, העצה להמתיק מדת הדין, הוא ושמתי לך מקו"ם, לקיים וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר ה', שיתאספו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ויעסקו בתורה שבע"פ, ובוזה יתעורר מדת הרחמים בעולם.

ולכוננה זו אנו מתפללים בתפלת ראש השנה, ותתן לנו ה' אלקינו באהבה את יום הזכרון הזה יום תרועה מקרא קודש, כי השי"ת נתן לנו את יום הזכרון הזה באהבה, שנוכה לתקן את מעשינו ולשוב אליו יתברך, ואנו מבקשים שיהיה מקרא קודש, קריאה של חיבה לקנות אותנו לעבדים אליו יתברך ולא ח"ו הכישה במקל.

ובכן בזמן שאנו מתכוונים לימים הקדושים, אנו מפילים תחנה ובקשה לפני השי"ת שיקנה הקב"ה אותנו שנוכה להיות עבדים למקום בקנין משיכה בקריאה של חיבה, והעצה לזה הוא למלאות כל יום בחודש אלול כדבעי למיהוי, כבר עברו כמה ימים בחודש אלול, וכל יום שביטלו בריקניא הוי פסידא דלא הדר, ועלינו להתאמץ להתאסף בביהמ"ד ולעסוק בתורה, ועל ידי זה תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה, ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, צרות בני ישראל זה בכה וזה בכה, כי כל לבב דוי וכל ראש לחלי, לבות בני ישראל שבורים ורצוצים מרוב מכות וצרות בלי קץ וגבול, ועכשיו הוא הזמן שיכולים אנו להתפלל ולפעול אצל אבינו שבשמים שיהיה סוף וקץ לכל צרות בני ישראל, וירחם הקב"ה עלינו ביום דין לקנות אותנו בקריאה של חיבה.

השי"ת יעזור שנוכה למלאות הימים בחודש אלול בשכל הראוי ובמעשים טובים הראויים, ונזכה כולנו לכתיבה וחתומה טובה שנה טובה ומבורכת בכל הענינים, ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, וכמו שפי' א"ז זללה"ה בייטב פנים (לחודש אלול אות ז) ויהי החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, ויהי החדש הזה, עולה י"ב, ירמוז לאלול שהוא החודש הי"ב בסוף שנה לשנות העולם, יהיה סוף וקץ לכל צרותינו, ע"ש לפי דרכו. תחלה וראש לפדיון נפשנו, שיקנה הקב"ה אותנו באהבה גדולה ורצון, והשי"ת ירחם עלינו שנוכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

מתוך דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

במחנה רב טוב דסאטמאר מאנטיסעלא - יום ד' פרשת שופטים שנת תש"ע לפ"ק

סאיז שוין אויסגעקומען צו רעדן פון די היינטיגע מחלה, בין דם לדם בין נגע לנגע, די היינטיגע כלים, די גרויסע מיט די קליינע, וואס דער יצה"ר האט אהערגעשטעלט, די טעכניקע האט אהערגעשטעלט.

וואס זאל איך אייך זאגן, איר זענט נאך אינגע בחורים, איר פארשטייט נישט עד היכן הדברים מגיען, ווי ווייט פארפירענד די כלים קענען זיין, ווי ווייט שעדליך דאס איז, ווי ווייט דאס קען אראפ פירן פון אידשן וועג, און נישט ווי ווייט עס קען, נאר ליידער עס האט שוין אראפגעפירט אסאך בחורים, פיינע ערליכע בחורים, וואס זענען אויך געזעסן אין ביהמ"ד, און זענען געווען ערליך און אפגעהיטן, זיי האבן זיך אבער צוגעכאפט צו איינע פון די כלים, און דאס האט ר"ל געמאכט געוואלדיגע חורבנות, נישט אויפאיינמאל, צוביסלעך. ס'האט אריינגעכאפט, און מען איז געווארן צוגעבינדן.

דער יצה"ר הייבט נישט אן מיט קיין איסור דיגע זאכן, דער יצה"ר איז פרום, ער וועט נישט אנהייבן צו צוועדן צו א טריפהנע זאך, ער וועט אנהייבן מיט א כשרע זאך, ער קומט במחנת, דאס איז כשר דאס איז ערליך, דו האב נאר די כלי, און דאס וועט דין שוין אפפירן, ער דארף שוין גארנישט טון, ער שטעלט אים ארויף אויף א באן, און די באן פארט שוין נאכדעם, פון דעם קומט מען שוין נאכדעם אן ר"ל זייער נישט גוט.

וועגן דעם וויל איך איר בעטן בחורים, איר זענט אינגע בחורים, איר זענט ערליך, און איר האט אין זיך תמימות, איר זענט יעצט בר מצוה בחורים, זעט צו האלטן מיט די ערליכקייט און תמימות, חלילה נישט צורירן צו די כלים! קיין איינס נישט! ס'האט אסאך נעמען, און אפילו די קליינע כלי וואס מען לייגט אריין אזוי אין בוזעם טאש, די עבודה זרה שבחיקו, טאקע דאס, די קליינע וואס מען לייגט אין טאש אריין, דארט שטייגט מען אויף, דאס איז די סטאנציע אויף די באן וואס פירט אראפ. האלט דאס ערליכקייט, דאס אפגעהיטנקייט, די ראת שמים, ס'זאל זיין יראת חטאם קודמת לחכמתם. און ס'וועט זיין חכמתם מתקיימת.

מתוך דברות קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

אצל מסיבה לטובת מוסדות יטב לב - ה' תבא תשס"ז בביהמ"ד הגדול בקרית יואל

... מען שטייט יעצט פאר ראש השנה, ס'איז זיך צו זעהן ווערן מיום בואיך, א איד ציטערט שוין. נאך צוויי וואכן בלאזט מען שוין שופר לעורר הלבבות, יעדער איד הערט שופר בלאזן יעדן טאג, ווי נישט כאפט אים אן א ציטער, אן אימה און א פחד, עס קומט דער יום הדין, אידן ווערן נתעורר, ס'איז ערנסטע זמנים. דער ענין פון תקיעת שופר איז דאך דער עיקר מען זאל זיך פארנעמען מיט גוטע מחשבות צו גוטע זאכן. מאי דהוה הוה מוכאן וואלך חושבא, צו דינען דעם באשעפער, אבער מחשבה טובה איז דאך גוט נאר אין ארץ ישראל, נישט אין חוץ לארץ. וועגן דעם האבן מיר היינט די זכ"ר, מען קומט זיך צוזאם צוויי וואכן פאר ראש השנה דא אין בית המדרש מחוק צו זיין מוסדות התורה, מוסדות "יטב לב בארצינו הק", אין ירושלים און אין בני ברק. דאס איז אזוי מקשר, אדם נפעל כפי פעולותיו, אזוי טוה מיר פעולות פאר ארץ ישראל, ס'איז נישט בלויז פיסטומי מילי, מיטט מענשים טובים פאר ארץ ישראל. אויב מ'טוט די ריכטיגע מענשים ווערט דאס הארץ אויפגעווארעמט פאר ארץ ישראל, כמילא איז די מחשבה אין ארץ ישראל, געפון מיר זיך אלע אין ארץ ישראל. כמילא איז אלע מחשבות טובות וואס קומט אריין פאר א איד אום חודש אלול, דער ווערט אויפגעווארעמט לכל דבר שבקדושה, ווערט עס גערעכענט פאר א מעשה, ס'איז אן ערנסטע זאך.

אין בין געווען דאס יאר צוויי מאל אין ארץ ישראל. אין בין געווען אנהויב ווינטער אין בני ברק, און יעצט שוין סוף יאר בין אין געווען אויף א פאר טאג אין ירושלים עיה"ק. קודם בין אין געווען אין בני ברק. אין בין געווען אין די מוסדות ביי די תלמידים. בני ברק, א קהלה נאה וחסידה במלא מובן המלה אין אלע ענינים. א שיינע מוסד, מוסדות החינוך, וותא מדרשים אויפ'ן שענסטן אופן, בית חינוך הן פאר תלמידים, תלמוד תורה קינדער, און הן בית חינוך לבנות. אן ערנסטער מקום תורה, ישיבה קטנה פאר יונגע בחורים, און פאר ערוואקסענע בחורים אין ישיבה גדולה, א כולל מיט אברכים מיט אלעס ארום, בעלי בתים נכבדים, ערליכע אפגערייכע בעלי בתים מיט שיינע צייטע, א לעבעדיגע קהלה אין קרית יואל בני ברק, דארט איז דא דער ראש ישיבה וואס ער איז עומד בראש פון די אנצבע קהלה און די מוסדות, ס'בליט אן ס'וואקסען אבער פון די אנדערע זייט, און אויסגעקומען צו רעדן מיט ר' משה חיים, ער איז דער מנהל, זייער אן איבערגעבענער מנהל בלב ובנפש. איז ער זיך שטארק מתאונן, ער באקלאגט זיך אז דער מצב ווערט נישט געטע, מען איז שולדיג חובת פון הנהגות שטארקע דאלארן, און ס'האט זיך אזוי געמאכט, מיט שטיק פראצענט אין גענאל. דער דאלער איז דארט אין אויסלאנד געפאלן דער ווערד, ס'איז געפאלן. מיט צוזאצט מער, אין מצב איז עס אבער ווייניגער. ממילא דער על ווערט שווערער און שווערער, פשוט ער טויג עס נישט אויפגעצויגן. קלאמא איז זייער געשוינט, זייער געשוינט, און אמאל איז איבערגעגעבענער מנהל, ואתו עמו עסקנים חשובים, זיי בויען עס טוט זיך, ס'לעבט, א לעבעדיגע קהלה אין אלע ענינים. אונז דארף מיר זען צוזויליגן א האט און א פלייצע און הארץ נישט זיך צו לאזן פאלן, נאר מחוק זיין.

דאס איז אין בני ברק. יעצט נאכדעם זענען מיר געווען אין ירושלים עיה"ק. אין ירושלים עיה"ק טוט זיך אויך אנטוויקלען שוין, א שיינער כולל, א שיינער כולל, א הערליכע ביהמ"ד, אידן דאווענען, אידן דערציילן א גאנץ יאר, מען הערט א שוין חסידיש ביהמ"ד, מ'האט געקויפט יעצט נייע בנינים וואס מ'גייט פארטריסטערן.

מ'האט מייסד געווען א תלמוד תורה. די תלמוד תורה, אוודא, ס'איז אן התחדשות, ס'הייבט זיך אן פריש, הייבט זיך עס אן מיט ווייניגער קינדער, אבער בעור שמו ית' ס'וועט צוקומען תלמידים, ס'וועט וואקסן און בליען, אזוי זעמיר דארט געווען, מ'האט געקויפט א נייעם בנין, מען ווארפט עס אראפ, און מען גייט איבערבויען א נייע געביידע, א הערליכער בנין, ס'וועט זיין א ביהמ"ד און פאר א תלמוד תורה, פאר אלעס ארום. בוט זיך א פריש ווינקל, א שוין א הערליך ווינקל אין ירושלים. מ'האט אנגעהויבן קליינווארג, מ'האט אנגעהויבן שוין די תלמוד תורה, דער איבערשטער וועט העלפן זיי וואקסן אונטער, ס'וועט זיין א שיינער מוסד.

צו דעם אלעם פאדערט זיך אסאך געלט, זייער אסאך געלט, מען זאל נישט אונטערברעכן. מען קומט זיך צוזאמען ערב די הייליגע טעג, די סגולה אז די תפלות זאלן נתקבל ווערן אין די הייליגע טעג, און די ימי הרחמים והרצון, און דער תקיעת שופר זאל עולה זיין לנחת רוח פאר'ן הייליגן באשעפער, ס'זאל טון די ריכטיגע פעולה, דער תקיעת שופר זאל ברענגן מליצי יושר פאר אידישע קינדער, דאס איז אלעס א דאנק אין ישראל. מראשית כל פרי האדמה און פרי הבית מארצ'יך, אנון קען מיר ברענגן די פרי האדמה פאר היי"ת, מארצ'יך, מיט אונזער קשר וותא אנון האב מיר מיט ארץ ישראל, מיט ארצנו הק'. נאר אז מען וועט מחוק זיין און מען וועט שטיצן די הייליגע מוסדות, די מוסדות וואס דער פטעטער זאל האט דאס מייסד געווען גלייך ווי ער איז אנגעקומען אויף ארץ ישראל, און דער טאטע זאל האט אזוי אכטונג געגעבן, ער האט געטון און זיך געווארט און געפלעגט, און געווען מוסף צו זיין וואס ער האט נאר געקענט מוסף זיין פריש אויף קרית יואל און הייליגע מוסדות. מען קומט זיך יעצט צוזאם. ענטש אויפדערנעכט דארף מען זען מקבל זיין ארץ ישראל, מען דארף דאס זען מחוק צו זיין, מען זאל דאס אונטערשטיצן מיט וואס מען קען נאר און נאך מער וואס מען קען נאר. כאטש ס'קומט נישט אזוי גרינג אן.

איז דאס א געוואלדיגע זאך. מען איז געווען אין ארץ ישראל, וואה בטוב ירושלים. מ'האט געזען די שיינקייט פון ירושלים, זי גוט פון ירושלים, זיין דעם כבוד ה' דעם עיר אליקים, וועט דער אויבערשטער העלפן ס'וועט זיין ודודי לי, הקב"ה וועט אונז אינוינען האבן, אונז וועל מיר מקבל זיין אלע השפעות טובות. דער אויבערשטער וועט העלפן מ'וועל מיר אלע זוכה זיין צו אלעם גוטן, שפע ברכה והצלחה, וואס ארץ ישראל איז שמייע, קדושת ארץ ישראל איז דאך למעלה למעלה. ארץ ישראל איז גבוה מכל הארצות, וואס הייסט דאס גבוה מכל הארצות? אזוי ווי ער האט ארץ ישראל איז דאך למעלה למעלה. און זאל זיך נישט קומט פון ארץ ישראל, ארץ ישראל איז משפיע פאר כל הארצות. זאל דער אויבערשטער העלפן מ'זאל מיר קענען מקבל זיין טאקע די שפע טובה, דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל מיר אלע זוכה זיין צו תכלה שנה וקלולתה, תחל שנה וברכותי, מ'זאל מיר זוכה זיין צו אלעם גוטן, שפע ברכה והצלחה ונחת וכל טוב, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מ'וועל מיר זוכה זיין קעגן צו גיין דעם גואל צדק ביה"א.

איז דאס א געוואלדיגע זאך. מען איז געווען אין ארץ ישראל, וואה בטוב ירושלים. מ'האט געזען די שיינקייט פון ירושלים, זי גוט פון ירושלים, זיין דעם כבוד ה' דעם עיר אליקים, וועט דער אויבערשטער העלפן ס'וועט זיין ודודי לי, הקב"ה וועט אונז אינוינען האבן, אונז וועל מיר מקבל זיין אלע השפעות טובות. דער אויבערשטער וועט העלפן מ'וועל מיר אלע זוכה זיין צו אלעם גוטן, שפע ברכה והצלחה, וואס ארץ ישראל איז שמייע, קדושת ארץ ישראל איז דאך למעלה למעלה. ארץ ישראל איז גבוה מכל הארצות, וואס הייסט דאס גבוה מכל הארצות? אזוי ווי ער האט ארץ ישראל איז דאך למעלה למעלה. און זאל זיך נישט קומט פון ארץ ישראל, ארץ ישראל איז משפיע פאר כל הארצות. זאל דער אויבערשטער העלפן מ'זאל מיר קענען מקבל זיין טאקע די שפע טובה, דער אויבערשטער זאל העלפן מ'זאל מיר אלע זוכה זיין צו תכלה שנה וקלולתה, תחל שנה וברכותי, מ'זאל מיר זוכה זיין צו אלעם גוטן, שפע ברכה והצלחה ונחת וכל טוב, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מ'וועל מיר זוכה זיין קעגן צו גיין דעם גואל צדק ביה"א.

צטצילי הלכה

בירורי הלכות, נערך (נסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" עש"י מצגת הכוללים קרית יואל והיו למראת עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א)
לחערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפעקס: 845 781 7213

בענין הליכה אחורי אשה

(א) חכמינו ז"ל אסרו לילך אחר אשה, ואפילו אחרי אשה צנועה, ואף שאינו מוסתכל א מוהרהר בה, וכך אמרו חכמי' (ברכות דף ס"א) אחורי ארי ולא אחורי אשה.
(ב) והטעם שאסרוהו הוא מחמת שהשני שכשילך אחריה יראה בהילוכו ובתנועות אבריה ויבא להרהר בה, וע"כ איסור זה הוא רק כשהולך בקרוב שיכול להכיר בתנועותיה, אבל כשהולך רחוק ממנה שאינו מזכיר ומבחי' בהילוכו ובתנועותיה מותר לילך אחריה, ויש פוסקים שהקילו יותר דאיסור זה הוא רק כשהולך בתוך ד' אמותיה, אבל חוץ לד' אמותיה ליכא איסור זה (ופשוט דבכל אופן אסור להסתכל בה כמ"ש בשבוע העל"ט).

(ג) וע"כ ההולך בדרך ופגע באשה אם הוא קרוב אצלה שיכול לראות הילוכה ותנועותיה ימחר לעבור לפניו ואף שעי"ז יצטרך לעבור באקראי בתוך ד' אמותיה, או שילקנה לצדדין באופן שלא יוכל לראות הילוכה ותנועותיה, ואם א"ל לו לרוץ לפניו או יש לו היתרון במקומו עד שתתרחק האשה מ"כ שלא יוכל לראות עוד הילוכה ותנועותיה.

(ד) ובמקום שיש הרבה נשים שא"ל לעשות אחד מעצות הנ"ל (וכמו שהוא מצוי ברחובות של עיירות גדולות) או יראה שימתין ע"פ"ש עד שהאשה יהי' מרוחק ממנו ד' אמות.

(ה) ואם יש כ"כ נשים שגם זה אי אפשר לעשות או מחוייב לילך ברחוב אחר שדן שם נשים כ"כ ושייך להוזהר בה, אבל כשא אפשר לילך לרחוב אחר וצריך לעבור דרך הרוב או יתקע עיניו בקרקע ולא יגיבהם בן הקרקע כלל.

(ו) וכן צריך להזהר בדיון זה כשעומדין בשורה אצל הרעדשעסעט"ר של חנות או כדי לעשות דיפאזי"ד בכאנ"ק או כשעומדין לעלות ע"ג הבא"ס וכדו, ולפניו יש אשה, או אם אפשר לילך בדרך אחר באופן שלא יצטרך לילך אחורי אשה צריך להלך בדרך ההי, ואם האשה ר"ו אי יש לעצום עיניו, ואם אפשר ש' לצדד עצמו בעדה כדי שגופו לא יהי' אחורי אשה לך יאם בעדה.

(ז) הישוב ע"ג עראפלא"ן או ע"ג בא"ס וכדומה ולפניו יש אשה אף דלכאורה ליכא בזה האיסור של אחורי אשה [עיין הטעם בהערה"ה], מ"מ אע"פ"כ אם יוכל לראות ממקום שישבו אפילו מצדדין אשה פרוצה שמוגלה שוקיה וכדו, מחוייב על פי דין לשנות מקומו למקום שלא יראה פרוצות אם אפשר, ואם אינו מושגה נקרא רשע, אבל כשא"ל לשנות מותר לישוב שם אבל יזהר מאוד מאוד לעצום עיניו או יביט למטה ולא יגיבה עיניו כלל. (ואף כשהי' לפניו אשה צנועה צריך ג"כ להזהר שלא יסתכל בה, ומכיוון כשנוסעים בדרך לומן מ"ש מאד שלא יכשל בשום הסתכלות ע"כ בודאי נכון מאוד לשנות המקום אם אפשר).

=====

- (א) שריע (אבהע"ז סי' כ"א סעיף א').
  - (ב) שריע הרדב"ז (ח"ב סי' תשי"ע) בדומן חכמי' היו כל הנשים הולכים בצניעות עש"ש, הובאו דברי רמב"ם ושארא אחתנינים.
  - (ג) כ"ז מדברי הרדב"ז (שם) הביאו בבאה"ט (ק"ב) ושאר אחרונים, ובאמת שגם מהרמב"ם וטור ושרי' ע"ג נראה דאיסור זה הוא משום הרהור, אכן באבות דר' נתן (פ"ב ה"ב) ובבב"י יהושע (שם) נראה דהאיסור הוא משום חשד ואכמ"ל.
  - (ד) כ"כ בבית הלל (אבהע"ז סי' כ"א) בשם כוונת האריז"ל (פרי עץ חיים שער הנהגות הלימוד בכונת המשנה) וכ"כ בביתריב' לשבת (לבעל הפלאה - ק"א) וכ"כ בשו"ת תורה לשמה (לבעל פ"א איש חי סי' שפ"ב), מ"מ לריגא כתבנו דיש להחמיר היכי דאפשר כדעת הרדב"ז והרבה פוסקים החמירו כדבריו, ובפ"ט דסתימת' לשון השרי' שם משמע כדעת הרדב"ז כמו שכתבו בכרם חמד (אבהע"ז סי' כ"א), וכראש פינה (נפס על הדף בשו"ע אבהע"ז מהדורה פרימאן).
  - (ה) כ"ז משרי' הרדב"ז הנ"ל הובא בפתי' תשובה (ק"א) ושאר אחרונים.
  - (ו) כ"ז לעיל הערה ד'.
  - (ז) הנה המשנה ברורה (בספרו חפץ חיים כלל י' באר מים חיים סק"ד) כתב דמסתימת' הפוסקים באבהע"ז נראה דאיסור הליכה אחורי אשה הוא אפילו כשליכא דרכא אחרינא ודין זה חמיר מהלילך במקום שיכול לראות שם פרוצות דמותר כשאין לו דרך אחר, אכן הערוך השלחן (סי' כ"א סעיף ב') חולק וסובר דמותר כשליכא דרכא אחרינא דכתב בזה"ל בדמקומות שרחובות צרות ווא"א להסתלק יאנוס עצמו ויעצום עיניו בכל האפשר עכ"ד. וכן בשו"ת הרדב"ז הנ"ל החיר במקום מצוה לילך אחורי אשה ע"י שתיקע עיניו בקרקע, ואף שבפתי' תשובה שם כתב דמשמע מדבריו דעצה זו אינו מוטיל' אלא במקום מצוה ולא כשתמא, מ"מ יש לומר דעד כאן לא התיר לעשות עצה זו במקום הרשות הוא רק משום שאפשר באופן אחר ויכול לאנוס עצמו ולהמתין עד שהאשה תלך מלפניו וע"כ לא התיר רק במקום מצוה, אבל במקום דליכא דרך אחר יש לומר דעצה להלך אפילו שלא במקום מצוה ודו"ק, ובפנים סתמנו להלך במקום שליכא דרך אחר כדעת הערוה"ש וכדמשמע מדברי הרדב"ז.
  - (ח) עצה זו סתמנו לצדד עצמו בעדה כמאנו בספר הסתכלות בהלכה דף ס"ב בשם הגרי"ג געשטעטנער שליט"א.
- ועי"ש שכתבשטו עמו ומתנתן ג"כ בשורה יאמר לה שתלך לפניו ואף שהיא הליכה אחורי אשה הוא אפילו אחורי אשתו כמבואר בדברי חכמי', מ"מ אחורי אשתו קיל יותר דוה לא נאסר רק אחרי דגאי' הדרב"ם ושרי' שם עש"ש, והכי מסתבר.
- (ט) כן נראה מטעם שכתב הרדב"ז ושאר פוסקים, דהאיסור הוא רק כשרואה בהליכה ובתנועותיה וכשיושבת ואינו זואה הילוכה ותנועותיה, ובפרט כשתסאק שהאשה יושבת גבוה ומפסיק בינו לביתה וא"א לראותה כלל, אמנם כשרואה תנועותיה אין סכאניה תולכת ממש לכאורה נכנס באיסור זה וכן מבואר בפר"ח (סי' ק"ב ק"א) ובפמ"ג (מש"ב) (שם ק"ב) כתב דעלי' ח"י אסור לעמוד אחורי חנה בשעה שהיתה מתפללת מחמת איסור של אחורי אשה ואף שתה' לא היה מהלכת רק עמדה, ע"ש. וצ"ל דהאיסור בזה הוא מבין שחי' יוכל' לראות תנועותיה בשעה שהיתה מתפללת ח"י אסור, (ועי"ש בשו"ת יריבך דוד (ח"ב סי' ק"כ"א - ובספר ישראל קדושים דף ק"ס) שצידד להחמיר גם בישיבה אחורי אשה והביא שם כתב מפלבושי' זי"ט עש"ש).
- (י) כמו שנתבאר בשבוע העל"ט באריכות.